

Brüssel, 9.12.2020
COM(2020) 795 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA ÜLEMKOGULE,
NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING
REGIOONIDE KOMITEELE**

ELi terrorismivastase võitluse tegevuskava: prognoosi, hoia ära, kaitse ja reageeri

I. SISSEJUHATUS

Euroopa Liit on ainulaadne **vabadusel, turvalisusel ja õigusel** rajanev ala, kus igal inimesel peab olema kindlus, et tema vabadus ja turvalisus on tagatud ja hästi kaitstud. Meie liidu alused on demokraatia, õigusriik ning põhiõiguste, eelkõige eraelu puutumatuse õiguse, väljendusvabaduse, usuvabaduse ja mitmekesisuse austamine.

Viimasel ajal Euroopa pinnal toime pandud rünnakud on teravalt meelde tuletanud, et terrorism on endiselt tõeline ja otsene oht. Selle ohu arenedes peab arenema ka meie koostöö, et sellele vastu astuda. Kuna terrorivõrgustikud on olemuselt riikidevahelised, on ELi tasandil vaja kollektiivset lähenemisviisi, sellist, mis kaitseb ja toetab meie **pluralistlikku ühiskonda**, meie **ühiseid väärtusi** ja **euroopalikku eluviisi**. Kodanikel on õigus tunda end turvaliselt nii kodus ja tänaval kui ka internetis. ELil on sellise julgeoleku tagamisel suur roll.

See kõik on veelgi olulisem, kui arvestada, et **EL on endiselt suure terroriohu olukorras**. Püsib džihaadi oht, millega ähvardavad või milleks annavad inspiratsiooni Daesh, Al Qaeda ja nendega seotud rühmitused¹. Sagenenud on vägivaldsete parem- ja vasakäärmuslaste ähvardused. Muutumas on ka rünnakute laad. Enamiku viimase aja rünnakutest on pannud toime üksikisikud – sageli vähese ettevalmistuse ja hõlpsasti kättesaadava relvaga – rahvarohketes või suure sümbolse väärtusega kohtades. Ehkki üksinda tegutsejate rünnakud jäävad tõenäoliselt ka edaspidi valdavaks, ei saa välistada keerukamaid rünnakuid. EL peab olema valmis ka ohtudeks, mis tulenevad uue ja kujunemisjärgus tehnoloogia, nagu mehitamata õhusõidukite, tehisintellekti ning keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumamaterjalide pahatahtlikel eesmärkidel kasutamisest. Radikaalse ideoloogia ja terrorismi juhendamaterjalide levik kiireneb veebipropaganda abil ja sotsiaalmeedia kasutamisest saab sageli rünnaku lahutamatu osa.

Viimase kahekümne aasta jooksul on **Euroopa koostöö terrorismivastases võitluses** pidevalt edenenud ja see on suurendanud liikmesriikide suutlikkust tagada oma kodanike turvalisus. Meil on ulatuslikud teabevahetusvõrgustikud, mida toetavad üha koostalitlusvõimelisemad ELi andmebaasid, ning tõhustatud politsei- ja õigusala koostöö. See aitab meil punkte piiriülesest ühendada. Oleme end varustanud ka võimsate vahenditega, et võtta terroristidelt tegutsemisvõimalused näiteks tulirelvade, lõhkeainete lähteainete, terrorismi rahastamise ja terrorismi eesmärgil reisimise kriminaliseerimise valdkonnas. Ülevaade nendest jõupingutustest on esitatud **Julgeolekuliidu eduaruandes**². Seda ühist tööd tuleb aga kahekordistada, eelkõige selleks, et võidelda äärmusliku ideoloogia tõmbe vastu ja paremini kaitsta terroristide sihikul olevat avalikku ruumi. Samuti peame lõpetama vahe tegemise veebikeskkonna ja veebivälise keskkonna vahel, viies need turvakeskkonnad kooskõlla ning varustades õiguskaitse- ja kohtuasutused vahenditega, et tagada seaduse täitmine mõlemas keskkonnas.

See uus **terrorismivastase võitluse tegevuskava**, mis on välja kuulutatud ELi julgeolekuliidu strateegias,³ ühendab olemasolevad ja uued tegevussuunad ühiseks terrorismivastase võitluse käsituseks. Seda käsitust arendatakse koos liikmesriikidega, tehes samal ajal koostööd Euroopa Parlamendi ja nõukoguga⁴ ning kaasates ühtlasi kogu ühiskonda: kodanikke, kogukondi, usurühmi, kodanikuühiskonda, teadlasi, ettevõtjaid ja

¹ Vt EEAS(2020) 1114.

² COM(2020) 797.

³ Komisjoni 24. juuli 2020. aasta teatis ELi julgeolekuliidu strateegia kohta (COM(2020) 605 final).

⁴ Vrd viimane siseministrite videokonverents 13. novembril 2020, kus võeti vastu ühisavaldus: <https://www.consilium.europa.eu/et/meetings/jha/2020/11/13/>.

erasektori partnereid. Tegevuskava põhineb viimaste aastate saavutustel ja selles on sätestatud hulk meetmeid, mida tuleb riigi, ELi ja rahvusvahelisel tasandil neljal rindel edasi arendada.

Esiteks peame suutma paremini **prognoosida** Euroopat juba ähvardavaid ja võimalikke uusi ohte. Teabe jagamine ja valdkondadevaheline ning mitmetasandiline koostöökultuur on endiselt väga tähtis, et anda kindel ohuhinnang, mis võib olla tulevikukindla terrorismivastase poliitika alus.

Teiseks peame tegema tööd, et rünnakuid **ära hoida**, käsitledes ja paremini tõkestades radikaliseerumist ja äärmuslikku ideoloogiat, enne kui need juurduvad, tehes selgeks, et austus euroopaliku eluviisi, Euroopa demokraatlike väärtuste ja kõige selle vastu, mida Euroopa esindab, on põhimõtteline küsimus. Tegevuskavas on esitatud viisid, kuidas toetada esmajärjekorras kohalikke osalejaid ja vastupidavamate kogukondade loomist tihedas koostöös liikmesriikidega, võttes arvesse, et mõned rünnakutest on toime pannud ka meie ühiskonnas üles kasvanud eurooplased, kes on radikaliseerunud, ilma et nad oleksid kunagi konfliktipiirkonnas käinudki.

Kolmandaks peame selleks, et eurooplasi tõhusalt **kaitsta**, endiselt vähendama haavatavust, olgu siis avalikes kohtades või meie ühiskonna ja majanduse toimimiseks hädavajalikes elutähtsates taristutes. Ilmtingimata tuleb ajakohastada ELi välispiiride haldamist uute ja täiustatud suuremahuliste ELi infosüsteemide abil Frontexi ja eu-LISA tugevdatud toel ning tagada süstemaatiline kontroll ELi välispiiridel. See on vajalik, et sulgeda julgeolekulünk, mis võiks muidu tekkida terroristist välisvõitlejate tagasipöördumisel.

Neljandaks tuleb selleks, et **reageerida** võimalikele rünnakutele, maksimaalselt ära kasutada operatiivtuge, mida võivad pakkuda ELi ametid, nagu Europol ja Eurojust, ning tagada, et meil on sobiv õigusraamistik kurjategijate kohtu alla andmiseks ning ohvritele vajaliku toe ja kaitse tagamiseks.

See käsitus põhineb vajadusel järeleandmatult rõhutada **rakendamise ja täitmise tagamise** olulisust. Selleks et kasutada ära kogu ELi hõlmava ühtlustamise ja koostöö eeliseid, on ülimalt tähtis, et ei esineks lünki ega viivitusi peamiste vahendite, näiteks terrorismivastase võitluse direktiivi,⁵ tulirelvade direktiivi ning rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse õigusraamistiku kohaldamisel⁶.

Lõpuks on julgeolekuolukorra parandamiseks ELis hädavajalik **rahvusvaheline osalus** tegevuskava kõigis neljas sambas. See hõlbustab koostööd ja aitab suurendada suutlikkust.

II. TERRORISMIVASTASE VÕITLUSE STRATEEGIA NELI SAMMAST: PROGNOOSI, HOIA ÄRA, KAITSE JA REAGEERI

1. PROGNOOSI

Pimealade avastamine on endiselt Euroopa terrorismivastase võitluse tugevdamise ja ennetava valmisoleku tagamise peamine vahend.

⁵ 15. märtsi 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/541 terrorismivastase võitluse kohta (ELT L 88, 31.3.2017, lk 6).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1673 rahapesu vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse abil (ELT L 284, 12.11.2018). Direktiiv ei ole siduv Taanile ega Iirimale. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/843, millega muudetakse direktiivi (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist, ning millega muudetakse direktiive 2009/138/EÜ ja 2013/36/EL (ELT L 156, 19.6.2018, lk 43).

Strateegiline luureteave ja ohu hindamine

Strateegiline luureteave on äärmiselt oluline ELi üha enam ohupõhise terrorismivastase poliitika ja õigusaktide kujundamisel ja väljatöötamisel ning ohtude paremal prognoosimisel. Tulevikukindel terrorismivastane poliitika peaks põhinema kindlatel ohuhinnangutel, mis on saadud eelkõige **riiklikelt julgeoleku- ja luureteenistustelt**. Selles kontekstis on meie olukorratundlikkuse suurendamiseks ja riskihindamissuutlikkuse toetamiseks väga tähtis ELi luure- ja situatsioonikeskuse (EU INTCEN) roll ning tema teadmised ELi sisejulgeolekuga seotud peamiste ohtude, suundumuste ja toimimisviiside kohta. EU INTCEN sõltub olulisel määral liikmesriikide kvaliteetsest panusest, mille parandamise poole nad peaksid püüdlema. Seetõttu peaksid liikmesriigid tagama, et EU INTCEN saab tugineda täpsetele ja ajakohastele sisendandmetele ning piisavatele ressurssidele. Komisjon ja Euroopa välis teenistus töötavad selle nimel, et strateegilisi luureandmeid paremini terrorismivastasesse poliitikasse integreerida. Koostöö tõhustamiseks on ülimalt tähtis edasine dialoog, mis tugineb olemasolevatele struktuuridele ja ELi terrorismivastase võitluse koordinaatori tööle.

Riskihindamised ja valmisolek

Sihipärased riskihindamised võimaldavad eri sektorite sidusrühmadel juhtida tähelepanu olemasolevatele puudustele ja seetõttu võimalikke rünnakuid paremini ette näha. Komisjon pakub välja uusi viise, kuidas ergutada terrorismiohu paremaks prognoosimiseks mõeldud meetmete riskihindamist ja vastastikuste eksperdi hinnangute tegemist. Osana tulevase ettepanekust **elutähtsate üksuste vastupanuvõime** kohta teeb komisjon ettepaneku luua nõuandemissioonid, et toetada vastuvõtvaid liikmesriike ja üleeuroopalise tähtsusega elutähtsate taristute käitajaid nende häirekindluse suurendamisel, sealhulgas võimalike terroriaktide prognoosimisel. Selle alus on kogemused, mida pakub kaitsevaldkonna julgeolekunõustajate reserv, keda praegu koolitatakse ja keda saab taotluse korral lähetada: **ELi kaitsevaldkonna julgeolekualased nõuandemissioonid**.

ELi lennundusjulgestuse riskihindamist arendatakse edasi, et parandada nii vahejuhtumijärgset reageerimisega kui ka teabevahetuse taset, sealhulgas sarnaste vaadete kolmandate riikide, eelkõige USA, Austraalia ja Kanada osalemist. Komisjon käivitab ka uue riskihindamise suuna, et tagada **meretranspordi turvalisus**. Lõpuks on jõupingutustes tugevdada liikmesriikide, ELi institutsioonide ja asutuste ning rahvusvaheliste partnerite valmisolekut ja vastupanuvõimet oluline osa ühistel koolitustel ja õppustel⁷.

Varajase avastamise suutlikkuse tugevdamine

Olulist rolli, mida nüüdisaegne tehnoloogia võib terroristlikus tegevuses täita, näitlikustas paremäärmslik terrorirünnak Saksamaal Halle sünagoogis 2019. aastal. Selle toimepanija ehitas 3D-printerit kasutades mitu relva. Selleks et varustada õiguskaitseasutusi õigete vahenditega, peame paremini prognoosima, kuidas tehnoloogia mõjutab terrorismiohtu.

ELi julgeolekualastes teadusuuringutes keskendutakse eri tegutsemisviiside käsitlemisele, tuginedes algatustele, mille eesmärk on suurendada õiguskaitseasutuste suutlikkust seoses analüütiliste lahendustega ja suure hulga veebisisu käsitlemisega⁸. ELi rahastatavad

⁷ NATOga kokku lepitud paralleelsete ja koordineeritud õppuste (PACE) katseprojekti raames on 2017. ja 2018. aastal korraldatud juba kaks õppuste seeriat. Praegu tehakse pingutusi nende õppuste käigus saadud kogemuste rakendamiseks. EL ja NATO on kokku leppinud PACE kontseptsiooni pikendamises aastateks 2022–2023. Pikaajalise eesmärgina toetab EL ambitsioonikamat lähenemisviisi PACE õppustele, sealhulgas ELi liikmesriikide ja NATO liitlaste aktiivset osalemist nende läbiviimise etapis.

⁸ Järgides edukaid algatusi, näiteks projekte DANTE ja TENSOR. Projekt DANTE on andnud mõjusaid, tõhusaid automatiseeritud andmekaeve ja analüüsi lahendusi ning integreeritud süsteemi väga suure hulga heterogeense ja

Julgeolekualased teadusuuringud tugevdavad ka võimaliku terrorismiohu **varajase avastamise suutlikkust**. Selleks uuritakse tehisintellekti kasutamist suurte andmekogumite tõhusamaks ja täpsemaks töötlemiseks, kasutades selliseid projekte nagu RED-Alert⁹ ja PREVISION¹⁰. Samuti võivad need uuringud aidata leida radikaliseerumise vastu võitlemise uusi viise.

Lõpuks integreeritakse tulevase **teadusprogrammi „Euroopa horisont“** raames teadusuuringud veelgi rohkem julgeolekupoliitika tsüklisse, et tagada veelgi suurema mõjuga tulemus, mis vastab kindlaks tehtud õiguskaitsevajadustele. Europol saaks oma kavandatud laiendatud pädevuse alusel aidata komisjonil määrata kindlaks peamised uurimisteedad ning koostada ja rakendada õiguskaitsega seotud ELi **teadusuuringute ja innovatsiooni** raamprogramme.

Samm eespool: uue tehnoloogia roll

Ohu **avastamise tehnoloogia** abil saab tuvastada probleemseid esemeid ja aineid, näiteks pomme või pommide valmistamise materjale. Komisjon teeb erasektoriga koostööd, et **parandada** sellise avastamistehnoloogia **tulemuslikkust** väljaspool lennundust,¹¹ eesmärgiga toetada avastamistehnoloogia võimalike vabatahtlike ELi nõuete väljatöötamist, tagamaks et see avastab ohud, mille see peab avastama, ent aitab samas säilitada inimeste liikuvuse. Lisaks võttis **ELi rongireisijate turvaplatvorm** 2019. aastal vastu raudteedele kohandatud turvatehnoloogia heade tavade dokumendi, milles pakutakse selliseid lahendusi nagu pistelised või sihipärased kontrollid, milleks kasutatakse mobiilseid tuvastusseadmeid.

Uus **tehnoloogia** võib aidata kaasa avaliku ruumi kaitsele, kui seda kasutatakse täpselt kindlaks määratud, sihipärasel ja proportsionaalsel viisil. Suure terrorismiohu korral¹² on julgeolekupotentsiaal sellise näotuvastustehnoloogia võimalikul kasutamisel, mis suudab tuvastada liikvel olevaid terroriste, võrreldes nende näokujutist võrdlusandmebaasiga. Pealegi võib ohtude avastamisel olla väga palju kasu teatavate kategooriate esemete (nt mahajäetud pagas) või kahtlase käitumise tuvastamisest. Tehisintellektil on põhiroll selliste vahendite pakkumisel, mis võimaldavad võimalikku ohtu täpselt ja sihipäraselt tuvastada. Aruteludes, mida komisjon praegu tehisintellekti kasutamise üle peab,¹³ võetakse seetõttu arvesse julgeolekukaalutlusi, mille tingimus on, et austatakse põhiõigusi. Komisjon on valmis ELi linnade tegevuskava raames **rahastama uue tehnoloogia väljatöötamise projekte** ja toetab parimate tavade vahetamist selles valdkonnas kooskõlas liidu õigusega.

Tehisintellekti arengul peaks olema sügav mõju õiguskaitseasutuste suutlikkusele reageerida

keeruka multimeedia ning mitmekeelse, terrorismiga seotud sisu avastamiseks, väljaotsimiseks, kogumiseks ja analüüsimiseks pinna- ja pimevõrgust ning süvaveebist (<https://cordis.europa.eu/project/id/700367>). Projektis TENSOR kasutati lähenemisviisi, mis täiendas projekti DANTE, ja töötati välja platvorm, mis pakub politseiasutustele töövahendeid, mis on vajalikud nende suutlikkuse suurendamiseks, et töötada internetis toimuva terroritegevuse, radikaliseerimise ja värbamise varajasel avastamisel väga suure hulga veebisisuga (<https://cordis.europa.eu/project/id/700024>).

⁹ Projektis RED-Alert kasutatakse õiguskaitsevajaduste lahendamiseks veebis sotsiaalmeedias toimuva terroristliku tegevusega seotud õiguskaitsevajaduste rahuldamiseks täiustatud analüüsimeetodeid, näiteks sotsiaalvõrgustiku loomuliku keele analüüsi, tehisintellekti ja keerukat sündmuste töötlemist (<https://cordis.europa.eu/project/id/740688>).

¹⁰ PREVISION on käimasolev projekt, mille eesmärk on pakkuda õiguskaitseasutustele suutlikkust analüüsida ja ühiselt kasutada paljusid suuri andmevooge, integreerida need semantiliselt dünaamilistesse teadmiste graafikutesse ning prognoosida tavapäratut või hälbivat käitumist ja radikaliseerumise ohtu (<https://cordis.europa.eu/project/id/833115>).

¹¹ Tsiiviillennunduse valdkonna õigusraamistikus on sätestatud tuvastusseadmete toimivusstandardid. See raamistik kehtib ainult lennundusjulgestuse, ent mitte näiteks muude avaliku ruumi kaitsmiseks kasutatavate tuvastusseadmete kohta.

¹² Terrorismiohu taseme määravad riigi ametiasutused kindlaks kooskõlas siseriikliku õigusega.

¹³ Valge raamat „Tehisintellekt: Euroopa käsitus tiptasemel ja usaldusväärsest tehnoloogiast“ (COM(2020) 65 final, 19.2.2020).

terrorismiohule. Õiguskaitseasutused töötavad juba välja tehisintellekti tehnoloogial põhinevaid **uuenduslikke lahendusi**, näiteks veebis terroristliku sisu avastamiseks ja selle levitamise peatamiseks, terroristide uute sotsiaalmeedia kontode loomise vältimiseks ja sümbolite tuvastamiseks. Tehisintellekti usaldusväärsete rakenduste väljatöötamise üks põhiaspekte on selle tagamine, et algoritmide õpetamiseks kasutatavad andmed on asjakohased, kontrollitavad, kvaliteetsed ja väga mitmekesised, et vähendada näiteks soolist või rassilist kallutatust. Tehisintellekti rakendused tuleks välja töötada ja neid kasutada, rakendades nõuetekohaseid õiguste ja vabaduste kaitsemeetmeid, järgides asjakohaseid õigusakte, ning nende kasutamise seaduslikkuse kinnitamiseks peavad need olema piisavalt dokumenteeritud. Komisjon uurib, kuidas õiguskaitse- ja kohtuasutused saaksid tehisintellektist kasu täielikus kooskõlas liidu õigusega.

Sammu võrra eespool tegutsemine tähendab ka uue tehnoloogiaga kaasneda võivate uute ohtude käsitlemist. **Mehitamata õhusõidukeid** (mehitamata õhusõiduki süsteemid) võidakse kasutada avaliku ruumi, üksikisikute ja elutähtsa taristu vastu. Kuigi EL on muutnud teatavat liiki mehitamata õhusõidukite pahatahtlikel eesmärkidel kasutamise keerulisemaks,¹⁴ tähendab innovatsiooni kiire tempo ja mehitamata õhusõidukite lihtne kättesaadavus seda, et oht tõenäoliselt kasvab. Selle probleemi lahendamiseks kaalub komisjon võimalust avaldada 2021. aastal **ELi käsiraamat linnade kaitsmiseks** koostööst keelduvate käitajate juhitavate mehitamata õhusõidukite eest.

Pahatahtlikel eesmärkidel kasutatavate mehitamata õhusõidukite eest kaitsmiseks on vaja ka pääseda juurde usaldusväärsele vastumeetmete tehnoloogiale. Mehitamata õhusõiduki süsteemide vastaste süsteemide katsetamise Euroopa programmiga luuakse ühtne meetodika, et hinnata eri süsteeme, mida politsei ja muud julgeoleku tagajad saavad kasutada võimalike pahatahtlikel eesmärkidel kasutatavate mehitamata õhusõidukite **avastamiseks, jälitamiseks ja tuvastamiseks**. Nende katsete tulemusi jagatakse kogu ELis.

Prognoosimise integreerimine poliitikatsüklisse

Kodanike kaitsmine algab tulevase ohu paremast mõistmisest. Selleks tuleb terrorismivastase poliitika väljatöötamise integreerida prognoosimine. Komisjon töötab selle nimel, et seada korrapärase ja luureasutuste ning akadeemiliste ringkondade terrorismivastase võitluse ekspertide vahel sisse korrapärane dialoog, mis aitaks teha kindlaks uued riskid ja tuua esile valdkonnad, kus Euroopa Liit ja selle liikmesriigid peavad oma tegevust tõhustama. Komisjon kasutab selleks olemasolevaid struktuure, kaasates tihedasse koostöösse Europoli, Eurojusti ja Euroopa välisteenistuse ning EU INTCENi¹⁵. Selle dialoogi tulemused võivad anda teavet poliitiliste arutelude, sealhulgas justiits- ja siseasjade nõukogu sisejulgeolekuteemaliste arutelude pidamiseks.

¹⁴ Mehitamata õhusõidukeid käsitlevate uute Euroopa eeskirjade ja Euroopa mehitamata liikluse korralduse raamistiku (U-Space) kaudu. Hiljutised ELi õigusaktid selles valdkonnas aitavad kaasa mehitamata õhusõidukite kasutamise turvalisusele, nõudes enamiku mehitamata õhusõidukite puhul, et need oleksid varustatud kaugtuvastamise ja geopiirangute jälgimise funktsioonidega. Alates 2021. aasta jaanuarist peavad mehitamata õhusõidukite käitajad registreeruma ka riiklikes ametiasutustes. Seda täiendab komisjoni ettepanek **süsteemi „U-Space“** ehk Euroopa mehitamata liikluse korralduse süsteemi **õigusraamistiku** kohta,¹⁴ et tagada mehitamata õhusõidukite ohutu ja turvaline käitamine.

¹⁵ Vrd nõukogu 19. juuni 2017. aasta järeldused ELi terrorismivastase välistegevuse kohta.

PEAMISED MEETMED

Komisjon

- töötab välja riskihindamise ja vastastikuse eksperdihinnangu tegemise, sealhulgas vajaduse korral ELi kaitsevaldkonna julgeolekunõustajate lähetamise tavad;
- rahastab ELi julgeolekualaseid teadusuuringuid, et tugevdada varajase avastamise suutlikkust ja arendada ELi linnade tegevuskava raames uut tehnoloogiat;
- uurib, kuidas saab uus tehnoloogia julgeoleku tagamisele kaasa aidata; integreerib paremini strateegilise luureteabe ja ohuhinnangud, et toetada tulevikku vaatavat poliitikat.

Liikmesriike kutsutakse

- jätkama EU INTCENi toetamist vajalike vahendite ja kvaliteetsete

2. HOIA ÄRA

Euroopa Liit põhineb tugevatel väärtustel. Meie haridus-, tervishoiu- ja hoolekandesüsteemid on oma olemuselt kaasavad, kuid nende toimimise lahutamatu eeldus on nende aluseks olevate väärtuste aktsepteerimine. Meie euroopalik eluviis – kaasava ja salliva ühiskonna sümbol – on põhimõtteline ja me peame tegema kõik endast oleneva, et takistada neid, kes püüavad seda kas seest- või väljastpoolt õõnestada.

Äärmusliku ideoloogia vastu võitlemine internetis

Terroristid ja vägivaldsed äärmuslased kasutavad internetti üha enam oma äärmusliku ideoloogia levitamiseks, sealhulgas terrorirünnakute otseülekannete ja ülistamise kaudu. Reageerima peavad kõik osalejad – liikmesriikide ametiasutused, tööstusharu ja kodanikuühiskond – ja seda tuleb teha kõikidel tasanditel (riigi sees, Euroopas ja rahvusvaheliselt). **Terroristliku veebisisu levitamise tõkestamist käsitleva** kavandatud **määruse** vastuvõtmine ja rakendamine võimaldaks liikmesriikidel tagada sellise sisu kiire eemaldamise ja kohustaks ettevõtjaid püüdma ennetada oma platvormide kuritarvitamist terroristliku sisu levitamise eesmärgil. Seega tuleks see Euroopa Parlamendis ja nõukogus kiiresti vastu võtta. Kui see on vastu võetud, toetab komisjon võrguteenuste pakkujaid ja liikmesriikide ametiasutusi määruse tõhusal rakendamisel.

Laiemas plaanis esitab komisjon **digiteenuste õigusakti** ettepaneku, millega ajakohastatakse horisontaalseid eeskirju, et tagada digiteenuste vastutustundlik osutamine ning tõhusad vahendid, mille abil kasutajad saaksid ebaseaduslikust sisust teatada. Tõdedes, et väga suurte veebiplatvormide ühiskondlik roll suureneb, sisaldab ettepanek kohustust hinnata riske, mida kujutavad endast nende platvormide süsteemid nii ebaseadusliku sisu ja toodete osas, kui ka süsteemseid riske avalike huvide, näiteks rahvatervise ja avaliku julgeoleku kaitsele ja põhiõigustele, samuti manipuleerimisvõtete vastu.

ELi internetifoorum töötab välja juhised üldkasutatava sisu modereerimise kohta internetis kättesaadava äärmusliku materjali puhul ja levitab selle valdkonna teadmisi. ELi internetifoorum on töötanud välja **ELi kriisidele reageerimise protokoll**i, vabatahtliku mehhanismi, mis aitab koordineerida kiiret, kollektiivset ja piiriülest reageerimist terrorismi

ja vägivaldse äärmusliku sisu laialdasele levikule internetis¹⁶. Oluline on, et tööstuspartnerid rakendaksid seda protokollit täielikult. Komisjon toetab koostöös Europoliga edasiste juhiste väljatöötamist ELi kriisiprotokollit rakendamiseks, et võidelda terrorismi ja vägivaldse äärmusliku sisu laialdase leviku vastu internetis. **Europoli internetisisust teavitamise üksuse** ressursse ja suutlikkust tuleks suurendada, et üksus oleks ööpäev läbi võimeline jälgima igat liiki terroristlikku sisu veebiplatvormidel ja sellest teavitama.

Terroristlikku sisu tuleb kogu maailmast ja see levib üle maailma. Seetõttu tugevdab komisjon kooskõlas **Christchurchi üleskutsega**¹⁷ koostööd **rahvusvaheliste partneritega**, eelkõige **ülemaailmse terrorismivastase võitluse internetifoorumi (GIFCT)** ja partnerriikide valitsustega, et püüelda ülemaailmsete miinimumstandardite, sealhulgas läbipaistvuse standardite kehtestamise poole.

2016. aastal julgustas komisjon allkirjastama **internetis leviva vihakõne vastase võitluse ELi tegevusjuhendit**,¹⁸ et reageerida rassistliku ja ksenofoobse vaenukõne levikule internetis. Komisjon esitab 2021. aastal algatuse, et lisada Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 83 lõike 1 kohasesse ELi tasandi kuritegude loetellu vaenukuritegu ja vaenukõne, olenemata sellest, kas need põhinevad rassil, etnilisel kuuluvusel, usul, sool või seksuaalsel sättumusel. Liikmesriigid peaksid suurendama oma jõupingutusi, et täielikult rakendada uue audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi vaenukõnet käsitlevaid sätteid interneti videojagamise platvormidel.

Komisjon toetab liikmesriike nende **strateegilise teabevahetuse** suutlikkuste arendamisel rünnakujärgseks reageerimiseks eksperditeadmiste vahetamise kaudu kohalikul ja riigi tasandil. See on vajalik pärast terrorirünnakut, kuid valitsused peaksid sellega pidevalt tegelema ka oma ennetustegevuse raames. Seepärast toetab komisjon liikmesriike selliste probleemide lahendamisel ja kodanikuühiskonna väljatöötatud vastu- ja alternatiivsete narratiivide levitamise suurendamisel ning toetab sarnaseid jõupingutusi riigi tasandil. Kogemuste pakkumiseks hinnatakse 2022. aastal komisjoni **kodanikuühiskonna tugevdamise programmi**.

Samal ajal peavad nii EL kui ka selle liikmesriigid endiselt tagama, et Euroopa väärtustega kokkusobimatud või ebaseaduslike eesmärkidega projektid ei saaks **valitsuse ega Euroopa fondide toetust**.

Kohalike osalejate toetamine kogukondade vastupanuvõime suurendamiseks

Meie linnadel peab olema parem juurdepääs rahastamisele, juhendamisele ja koolitusele, et tulla toime praeguste probleemidega ja suurendada oma vastupanuvõimet. Komisjon toetab kohalikke ennetustöö koordinaatoreid **radikaliseerumisalase teadlikkuse võrgustiku** kaudu. Lisaks edendab komisjon linnadevahelist strateegilist dialoogi algatuse „ELi linnad radikaliseerumise vastu“ raames. Vastupanuvõime suurendamiseks on oluline **kaasata** ka **kogukonnad** ja tugevdada neid alt ülespoole lähenemisviisi abil, tihedas koostöös liikmesriikidega. Radikaliseerumisalase teadlikkuse võrgustik selgitab välja parimad tavad

¹⁶ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-security/20191007_agenda-security-factsheet-eu-crisis-protocol_en.pdf.

¹⁷ <https://www.christchurchcall.com/call.html>.

¹⁸ Tulemused on üldiselt positiivsed: IT-ettevõtted hindavad 24 tunni jooksul 90 % märgistatud sisust ja eemaldavad 71 % ebaseaduslikuks vaenukõneks peetavast sisust. https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and- xenophobia/eu-code-conduct-counteracting-illegal-hate-speech-online_en.

ning edendab kogukondliku korrakaitse¹⁹ lähenemisviise ja kogukondade kaasamist usalduse suurendamiseks kogukondades ja nende vahel.

Kaasamise edendamine ja riskirühma kuuluvatele noortele võimaluste pakkumine hariduse, kultuuri, noorsootöö ja spordi kaudu võib radikaliseerumise ennetamisele ja ühtekuuluvusele ELis veelgi kaasa aidata. Komisjon suurendab oma toetust liikmesriikidele ja teistele sidusrühmadele **integreerimise ja sotsiaalse kaasamise** valdkonnas oma integratsiooni ja kaasamise tegevuskavasse lisatud meetmete kaudu²⁰.

Arvestades **mitteformaalse hariduse** olulist **rolli** radikaliseerumises ja võimalikke seoseid äärmusliku ideoloogiaga, hõlbustab komisjon koostööd **koolide, kogukondade (sealhulgas usurühmade), noorsootöötajate, sotsiaaltöötajate ja kodanikuühiskonna organisatsioonide** vahel. Ka toetab komisjon liikmesriike kogemuste ja heade tavade jagamisel seoses sellega, kuidas vahetavad omavahel radikaliseerumise ennetamist käsitlevat teavet usu- ja kogukonnajuhid, sealhulgas koolides ja vanglates tegutsevad juhid.

Tegelik või tajutav sotsiaalne tõrjumine, diskrimineerimine ja marginaliseerimine võib tugevdada vastuvõtlikkust radikaalsele diskursusele ja ohustada veelgi sotsiaalset ühtekuuluvust. Seepärast jätkab komisjon ka oma rassismivastase tegevuskavaga²¹ ette nähtud tegevust.

Vanglad, rehabilitatsioon ja taasintegreerimine

Radikaliseerumisprotsessidele tuleb tähelepanu pöörata võimalikult varakult, et võtta aegsasti võõrutusmeetmeid. Tugevdame ELi tegevust kolmes põhivaldkonnas: **vanglad, rehabilitatsioon ja taasintegreerimine**. Esiteks määrame kindlaks radikaliseerunud kinnipeetavate ja terroristist kurjategijate juhtimise ja riskide hindamise parimad lähenemisviisid²² ning toetame selles valdkonnas tegutsevate spetsialistide²³ koolitamist. Teiseks toetame radikaliseerumisalase teadlikkuse võrgustiku rehabilitatsioonikäsiraamatu²⁴ pakutavatele teadmistele tuginedes liikmesriike täpsemate juhiste andmisel radikaliseerunud kinnipeetavate rehabiliteerimise ja taasintegreerimise kohta, sealhulgas pärast nende vabanemist. Kolmandaks töötame välja taasintegreerimisprogrammide tõhususe hindamise meetodika koos ühiste standardite ja näitajatega²⁵. Laste rehabiliteerimise ja taasintegreerimise valdkonnas tehtavates jõupingutustes tuleb arvestada nende konkreetsete vajaduste ja õigustega²⁶.

¹⁹ Selles kontekstis on kogukondlik korrakaitse õiguskaitseasutuste ja kogukondade vaheline koostöö vägivaldse radikaliseerumisega seotud probleemide ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks.

²⁰ COM(2020) 758 final.

²¹ Võrdõiguslik liit: ELi rassismivastane tegevuskava 2020–2025 (COM(2020) 565 final, 18.9.2020).

²² Komisjon hakkab töötama ka kohtueelse kinnipidamise küsimusega, pidades silmas, et pikk eelvangistus võib suurendada radikaliseerumise ohtu.

²³ Nende hulka kuuluvad vanglatöötajad ja kriminaalhooldajad, samuti muud vanglates töötavad spetsialistid ja vabastamisjärgsete teenuste osutajad (nt kaplanid, psühholoogid, sotsiaaltöötajad, vabaühendused jne).

²⁴ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/ran_rehab_manual_en.pdf.

²⁵ Koostöömudelid, radikaliseerumisest võõrutamise ja taasintegreerimise protokollid ning sidusrühmade valmisoleku mudelid töötatakse välja Sisejulgeolekufondi sihtotstarbelise **4 miljoni euro suuruse projektikonkursi** raames. Projektide raames hakatakse tegelema äärmuslasest kurjategijate ning vägivaldse parempoolsuse ja islamiäärmuslusega seotud radikaliseerunud isikute, sealhulgas tagasipöörduvate terroristist välisvõitlejate ja nende perekondade radikaalsest ideoloogiast võõrutamise ja taasintegreerimisega.

²⁶ Direktiiv (EL) 2016/800, mis käsitleb kriminaalmenetluses kahtlustatavate või süüdistatavate laste menetluslikke tagatise (ELT L 132, 21.5.2016, lk 1). Vt põhjendus 9: „Lapsele, kes on kriminaalmenetluses kahtlustatav või süüdistatav, tuleks pöörata erilist tähelepanu, et säilitada lapse arengupotentsiaal ja ühiskonda taasloomumise väljavaated.“

Seoses **terroristist välisvõitlejate ja nende pereliikmetega**, sealhulgas nendega, kes viibivad praegu Süüria kirdeosas kinnipidamiskeskustes ja laagrites, esineb spetsiifilisi ja keerukaid probleeme, mis nõuavad sidusrühmadevahelist kooskõlastamist kõigil tasanditel. Komisjon jätkab liikmesriikide toetamist parimate tavade jagamisel ja suurendab toetust ka praktikute koolitamisele ning teadmiste ja teabe jagamisele selles valdkonnas, võttes arvesse terroristist välisvõitlejate laste erivajadusi ja õigusi. Lisaks toetab komisjon liikmesriike selliste jõupingutuste suurendamisel, millega tagatakse terroristist välisvõitlejate vastutusele võtmine, toetades tööd, mida tehakse sellel eesmärgil kohalikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil.

Teadmiste ja toetuse ühendamine

Selleks et võtta riigi tasandil rohkem kooskõlastatud meetmeid ja teha strukturemat teavitustööd, toetab komisjon esimeses etapis asjaomaste osalejate, sealhulgas praktikute ja **riiklike eksperdikeskuste riiklike võrgustike** loomist ja edasiarendamist²⁷. Teises etapis teeb komisjon ettepaneku luua poliitikakujundajate, praktikute ja teadlaste jaoks **ELi radikaliseerumise ennetamise teadmuskeskus**. ELi teadmuskeskus levitaks teadmisi ja oskusteavet ning edendaks ka **ELi eri programmide rahastamisvõimaluste**²⁸ täielikku kasutamist, hindaks sekkumismeetmeid, kinnitaks parimaid tavasid ning pakuks riigi ja kohaliku tasandi sidusrühmadele kohandatud tuge. Teadmuskeskusse võiks integreerida ka tulevase ELi terrorismiohvrite keskuse, et pakkuda liikmesriikide ametiasutustele ja ohvriabiorganisatsioonidele oskusteavet ja tuge²⁹. Muud asjakohased valdkonnad hõlmavad teadustegevust, teabe pakkumist radikaalse ideoloogia ning radikaalsete organisatsioonide ja võrgustike kohta, vastu- ja alternatiivsete narratiivide levitamist ning koostööd kogukonna- ja usujuhtidega.

Lõpuks töötab komisjon teadusuuringute põhjal liikmesriikide ja teiste sidusrühmade jaoks välja suunised **üksikründajate** kohta, sealhulgas riskihinnangud ja võimalused sellele nähtusele vastu astuda.

²⁷ Seda võidakse kaasrahastada Sisejulgeolekufondi riiklike programmide kaudu.

²⁸ Eelkõige rahastus Sisejulgeolekufondist, kodakondsuse, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmist, õigusprogrammist, Euroopa Regionaalarengu Fondist, ESF+-ist ja programmist „Erasmus+“.

²⁹ Selline tulevane keskus võiks tugineda kaheaastase katseprojekti „Terrorismiohvrite ELi eksperdikeskus“ tööle ja tagada tiheda koostöö ohvrite õiguste valdkonnas juba olemasolevate võrgustikega, nagu ohvrite õiguste Euroopa võrgustiku ja terrorismiohvrite ühtsete kontaktpunktidega.

PEAMISED MEETMED

Komisjon

- esitab ettepaneku digiteenuste õigusakti kohta;
- annab koostöös Europoliga välja ELi kriisiprotokolli rakendamise suunised;
- toetab liikmesriike strateegilise teabevahetuse arendamisel ning vastu- ja alternatiivsete narratiivide levitamise suurendamisel;
- pakub juhiseid juhtimise ja riskihindamise kohta vanglas ning varajase rehabiliteerimise ja taasintegreerimise kohta;
- soodustab tagasipöörduvate terroristist välisvõitlejate ja nende pereliikmetega tehtava töö parimate tavade jagamist liikmesriikide vahel;
- teeb ettepaneku luua ELi radikaliseerumise ennetamise teadmuskeskus ja toetab sidusrühmade riiklikke võrgustikke ja riiklikke keskusi.

Euroopa Parlamenti ja nõukogu kutsutakse

- võtma kiiremas korras vastu määrus, mis käsitleb terroristliku sisu levitamist veebis.

Komisjon ja liikmesriigid

- tagavad, et Euroopa väärtustega kokkusobimatud või ebaseaduslike eesmärkidega projektid ei saa toetust riiklikest vahenditest, ning arendavad integratsiooni ja kaasamise tegevuskavas sisalduvate meetmete abil kogukonna vastupanuvõimet.

3. KAITSE

Terrorismivastase võitluse tugevdamine peab hõlmama selliste kitsas- või nõrkade kohtade vähendamist, mida terroristid võivad ära kasutada või rünnata. Kaitstes paremini oma piire ja võttes terroristidelt vahendid, millega terroriakte toime panna, saame end kaitsta võimalike rünnakute eest.

Inimeste kaitsmine avalikus ruumis

Terrorirünnakute ülekaalukas sihtmärk on inimesed, kes viibivad avalikus ruumis, mis on oma avatuse ja ligipääsetavuse tõttu eriti kergesti haavatav. Peame kaitsma sellise ruumi avatust, aga muutma selle samal ajal turvalisemaks tugevamate **füüsiliste kaitsemeetmete** abil, millega ei ehitata kindlusi³⁰ ja mis võimaldavad inimestel endiselt vabalt ja ohutult ringi liikuda. Seepärast suurendab komisjon ELi tasandil jõupingutusi edendamaks **sisseprojekteeritud turbe** lahendusi, mis suurendavad avaliku ruumi (hooned ja taristud) turvalisust juba alates projekteerimise ja linnaplaneerimise protsesside algusest. Komisjon annab välja **linnaplaneerimist käsitleva** virtuaalse **arhitektuuriraamatu**, mis võib anda ametiasutustele inspiratsiooni turvaaspektide lisamiseks tulevase avaliku ruumi planeerimisel ja olemasoleva renoveerimisel.

³⁰ Komisjon on välja andnud juhendmaterjali selle kohta, kuidas avalikku ruumi füüsiliselt kaitsta, nt <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/guideline-building-perimeter-protection>.

ELi avaliku ruumi kaitse foorum on kokku toonud suure hulga inimesi, kes vastutavad avaliku ruumi turvalisuse eest. Nende hulka kuuluvad ELi liikmesriikide ametiasutuste esindajad ja eraettevõtjad, nt need, kes vastutavad kaubanduskeskuste, transporditeenuste või külaliste vastuvõtu kohtade eest. Avaliku ruumi kaitsmisel on erinevatest kogemustest palju õppida³¹. Komisjon on võtnud endale kohustuse laiendada seda foorumit, mis peaks koguma, koondama ja levitama teadmisi, samuti kohustub ta toetama ELi linnade turvalisuse ja vastupanuvõime programmi ning kasutama sihtotstarbelist rahastust avaliku ruumi kaitse parandamiseks³². Lisaks uurib komisjon võimalust **kehtestada miinimumkohustused** neile, kes vastutavad avaliku ruumi turvalisuse tagamise eest, et selgitada, mida võidakse avaliku ruumi haldajatelt oodata.

Pühakodadel on eriti suur sümboolne väärtus ja terroristid on neid sageli sihikule võtnud. Peame paremini kaitsma kirikuid, mošeesid ja sünagooge ning muid religioosseid kohti kogu ELis. Ka peaksime edendama koostööd eri usukogukondade ja asjaomaste riiklike ametiasutuste vahel, et toetada kogemuste vahetamist. Alates 2021. aastast kavatab komisjon tihedas koostöös liikmesriikidega toetada projekte, mis parandavad pühakodade füüsilist kaitset.

Linnad kui turvalisuse tagajad

Nii avaliku ruumi kaitsmisel kui ka radikaliseerumise ennetamisel on otsustav roll kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel. Kooskõlas ELi avaliku ruumi turvalisuse alase partnerluse raames välja töötatud linnade tegevuskavaga ja tuginedes edukale algatusele „ELi linnad radikaliseerumise vastu“, esitab komisjon **ELi linnade turvalisuse ja vastupanuvõime programmi** ettepaneku, milles sätestatakse selle valdkonna põhimõtted kohalike omavalitsuste jaoks ning kutsutakse huvitatud linnu üles allkirjastama positiivset tegevuskava, mille eesmärk on hoida ära radikaliseerumist ja võidelda selle vastu ning vähendada avaliku ruumi haavatavust. Programmis osalevad linnad ühinevad kogu ELi hõlmava algatusega „**Linnad radikaliseerumise ja terrorismi vastu**“, mille kaudu komisjon hõlbustab heade tavade jagamist ja linnade juhitavaid toetusprojekte ning vastastikuse nõustamise jõupingutusi. Komisjon võtab programmi rakendamise toetamiseks kasutusele kõik olemasolevad rahastamisvahendid.

Lisaks Sisejulgeolekufondile saab kasutada ELi ühtekuuluvuspoliitika fonde suurendamiseks linnades avalikku julgeolekut investeringute kaudu, mille eesmärk on tugevdada sotsiaalset ühtekuuluvust, integratsiooni ja vastupanuvõimet, et ennetada radikaliseerumist ja uuendada avalikku taristut. Komisjon teeb liikmesriikidega koostööd, et suurendada teadlikkust olemasolevatest rahastamisvõimalustest, ja kutsub liikmesriike kasutama selliste investeringute lisamiseks oma 2020. aasta järgsetesse programmidesse täies mahus ELi ühtekuuluvuspoliitika vahendeid. Terviklikest kestliku linnaarengu strateegiatest tulenevate investeringute osa Euroopa Regionaalarengu Fondi eraldistes on komisjoni ettepanekul üle 6 %.

³¹ Vt ka komisjoni talituste töödokument „Good practices to support the protection of public spaces“ (Avaliku ruumi kaitsmise head tavad) (SWD (2019) 140 final, 20.3.2019).

³² Politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisihje rahastamisvahendi raames kuulutas komisjon 2017., 2019. ja 2020. aastal sidusrühmade juhitud algatuste jaoks välja taotlusvoorud üle 40 miljoni euro väärtuses rahastatavatele projektidele, mis parandavad avaliku ruumi kaitset. Rahastamisvahendist on toetatud ka koolitusi ja õppusi, mida korraldavad eri õiguskaitsesevõrgustikud, kes kaitsevad avalikku ruumi terrorismi eest (näiteks erisekkumiste üksuse Atlase võrgustik), ning kaitsevaldkonna julgeolekualase nõustamise tegevuste alustamist.

Elutähtsa taristu vastupanuvõime suurendamine

Elutähtis taristu, sealhulgas transpordisõlmed, elektrijaamad, tervishoiutaristu ja veepuhastusrajatised, võivad olla terroristide sihtmärgid. Elutähtsa taristu käitajad vastutavad ühiskonna eluliste vajaduste rahuldamiseks hädavajalike teenuste osutamise eest. Samal ajal sõltuvad need käitajad üksteisest üha rohkem ja seisavad silmitsi aina keerukama riskikeskkonnaga. Selliste riskide hulka kuuluvad terrorirünnakud, loodusõnnetused, õnnetused ja kuritahtlikud ohud. Selleks et tagada kogu ELis esmatähtsate teenuste töökindel osutamine ja siseturu usaldusväärne toimimine, on ülimalt tähtis, et esmatähtsate teenuste osutajad oleksid vastupanuvõimelised, st piisavalt valmis häireid ennetama, leevendama ja nendest taastuma. Komisjon võtab vastu **meetmepaketi**, mille eesmärk on suurendada elutähtsa taristu käitajate võimet panna vastu nii füüsilistele kui ka digitaalvaldkonna riskidele.

Julgeolek piiridel

13. novembril 2015 Pariisis toime pandud surmava rünnakuga olid seotud salaja Süüriast tagasi pöördunud terroristist välisvõitlejad. See tõi esile piirijulgeoleku puuduste laastavad tagajärjed³³. Hinnanguliselt on Süüriasse ja Iraaki reisinud 50 000 inimest, et liituda džihadistlike rühmitustega, sealhulgas 5 000 inimest EList. Neist umbes kolmandik viibib endiselt piirkonnas. Meie kodanike turvalisuse tagamiseks on ääretult tähtis, et õiguskaitseasutused saaksid välispiiril kindlaks teha terrorismis kahtlustatavad ELi ja kolmandate riikide kodanikud. Europol, Frontex ja eu-LISA jätkavad liikmesriikide toetamist piiride julgeoleku valdkonnas.

Sisepiirideta Schengeni ala toimimist tuleb tugevdada. 30. novembril 2020 korraldas komisjon Schengeni foorumi, et algatada kaasav poliitiline arutelu tugevama, vastastikusel usaldusel põhineva Schengeni ala ülesehitamiseks. Selle tulemusi kasutatakse Schengeni strateegias, mille komisjon kavatses esitada 2021. aastal ja milles ta teeb ettepaneku vaadata läbi Schengeni piirieskirjad, täiustada hindamismehhanismi ja tõhustada Schengeni ala juhtimist, süvendada politseikoostööd ja teabevahetust ning tugevdada välispiiri.

Samal ajal peaksid liikmesriigid kokkulepitud tegevuskavade raames viivitamata lõpule viima välispiiri haldamise ajakohastamise eesmärgiga arendada välja kõige nüüdisaegsem piirihaldussüsteem³⁴. Tehtud edusammudele vaatamata tuleb teha veel rohkem tööd. Kuigi liikmesriigid võivad teatavatel tingimustel erandeid kohaldada, on oluline, et nad saavutaksid kiiresti eesmärgi **kontrollida välispiiridel asjakohaste andmebaaside alusel süstemaatiliselt kõiki reisijaid**. 2021. aasta keskel koostab komisjon koostöös liikmesriikidega **juhendi**, tagamaks et kõiki erandeid kohaldatakse vaid piiratud määral ja et need vastavad rangeimatele turvastandarditele.

Süstemaatilise kontrolli tõhusus sõltub **ELi infosüsteemide kvaliteedist ja koostalitlusvõimest**³⁵. Uued ja täiustatud suuremahulised ELi infosüsteemid³⁶ parandavad

³³ Pariisi novembrirünnakute toimepanijad olid ISI liikmed Süürias või Iraagis. [...] Varasematel aastatel oli teatatud, et enamik terroristist välisvõitlejaid kasutab reisimiseks oma ehtsaid dokumente. Samas on selge, et kasutatakse ka võltsitud dokumente, nagu seda tegid paljud Pariisi novembrirünnakutega seotud isikud (Europol, aruanne terrorismi olukorra ja suundumuste kohta Euroopa Liidus, 2016).

³⁴ Uue IT-arhitektuuri ja koostalitlusvõime rakendamine, Euroopa piiri- ja rannikuvalve teise määruuse (EBCG 2.0) rakendamine, taustakontrolli käsitleva ettepaneku kiire vastuvõtmine.

³⁵ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Interoperability>. Kooskõlas Euroopa koostalitlusvõime raamistikuga: https://ec.europa.eu/isa2/eif_en; vt COM(2017) 134 final.

Julgeolekut ning muudavad kontrolli välispiiridel tõhusamaks ja tulemuslikumaks. Koostalitlusvõime muudab vajaliku teabe viivitamatult kättesaadavaks neile politsei- ja piirivalveametnikele, kellel on oluline seda teada. Otsustav tähtsus on **riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemil** (EES),³⁷ mis on kolmandatest riikidest saabuvate reisijate registreerimise automatiseeritud süsteem. See aitab tuvastada kõik liikmesriikide territooriumile sisenevad kolmandate riikide kodanikud ja avastada identiteedipettusi.

Sama tähtis on Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteem (ETIAS),³⁸ mis on reisieelne kontrollisüsteem viisanõudest vabastatud reisijatele. Spetsiaalne **ETIASe jälgimisnimekiri** võimaldab paremini kasutada teavet terroriaktides kahtlustatavate või terroriaktidega seotud isikute kohta, võimaldades liikmesriikidel reisilubade väljaandmisel seda teavet arvesse võtta. Lisaks võimaldavad kontrollid, mida tehakse kesksüsteemis nende liikmesriikide väljaselgitamiseks, kellel on teavet kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute suhtes tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste kohta (**ECRIS-TCN**),³⁹ kontrollida, kas teatav kolmanda riigi kodanik või topeltkodakondsusega ELi / kolmanda riigi kodanik on varem ELis raskes kuriteos süüdi mõistetud, ja kui on, siis millises liikmesriigis. EESi, ETIASe ja ECRIS-TCN koostalitlusvõime tulemusena saavad õiguskaitse-, piirivalve- ja migratsiooniametnikud süstemaatilisemat teavet ning see aitab võidelda identiteedipettuste vastu. Seepärast peaksid liikmesriigid need süsteemid kiiresti ja täielikult rakendama ning nende koostalitlust võimaldama.

Kolmes uues **Schengeni infosüsteemi (SIS)** määruses, mis jõustusid 2018. aasta detsembris,⁴⁰ võeti teabevahetuse parandamiseks, sealhulgas terrorismis kahtlustatavate kohta, kasutusele hulk meetmeid. Ääretult oluline on, et liikmesriigid rakendaksid kõik **uued SISi funktsioonid** võimalikult kiiresti. Ennekõike peaksid liikmesriigid võtma SISi automatiseeritud sõrmejälgede tuvastamise süsteemis (AFIS) oma ametnike jaoks eelkõige välispiiridel kiiremas korras kasutusele **sõrmejälgede otsimise funktsiooni**.

Tähtis on ka, et SISi sisestatakse usaldusväärsete **kolmandate riikide esitatud teave terroristist välisvõitlejate kohta**. Koos käesoleva teatisega esitab komisjon ettepaneku Europoli volituste tugevdamise kohta ning ettepaneku Schengeni infosüsteemi (SIS) loomist, toimimist ja kasutamist käsitleva määruse muutmise kohta, et võimaldada Europolil koostöös liikmesriikidega luua SISis sihtotstarbelisi hoiatusteateid. On hädavajalik kehtestada vabatahtlik menetlus kolmandate riikide esitatud ja tulevikus esitatavate ning liikmesriikide vahel arutlusel olnud andmete töötlemiseks. Samal ajal tuleks liikmesriike julgustada tegema esimese astme piirikontrolli ajaks kättesaadavaks Interpoli teated, mis käsitlevad terrorismis kahtlustatavaid.

Veel peaksid liikmesriigid uute eeskirjade kohaselt sisestama lisaks tagasisaatmisotsuse osana antavatele kuni viie aasta pikkustele **sisenemiskeeldudele**⁴¹ **SISi hoiatusteated** kolmandate riikide kodanike kohta, kelle suhtes kohaldatakse tagasisaatmisotsust (alates

³⁶ Schengeni infosüsteem, riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem, viisainfosüsteem, Eurodac, Euroopa karistusregistrite infosüsteem (see osa, mis käsitleb kolmandate riikide kodanikke ja kodakondsuseta isikuid).

³⁷ Nagu on kehtestatud määrusega (EL) 2017/2226 (ELT L 327, 9.12.2017).

³⁸ Nagu on kehtestatud määrusega (EL) 2018/1240 (ELT L 236, 19.9.2018, lk 1).

³⁹ Nagu on kehtestatud määrusega (EL) 2019/816 (ELT L 135, 22.5.2019, lk 1).

⁴⁰ Määrus (EL) 2018/1860, määrus (EL) 2018/1861 ja määrus (EL) 2018/1862.

⁴¹ Direktiiv 2008/115/EÜ. Sisenemiskeelu kestus võib ületada viit aastat juhul, kui asjaomane kolmanda riigi kodanik kujutab endast tõsist ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule. Lisaks on liikmesriikidel endiselt vabadus võtta meetmeid, et kehtestada riiki sisenemise ja riigis viibimise keelde kolmandates riikides viibivatele kolmandate riikide kodanike suhtes.

2022. aastast), ning riiki sisenemise ja riigis viibimise keeldude kohta. See muudaks tagasisaatmisotsused ning riiki sisenemise ja riigis viibimise keelud nähtavaks kõigile asutustele, kellel on juurdepääs SISile. Liikmesriigid peaksid tagama, et sellised hoiatusteated sisaldavad ka teavet selle kohta, et kolmanda riigi kodanik kujutab endast tõsist ohtu julgeolekule, ja selle kohta, kas isik on osalenud terrorismiga seotud tegevuses.

Reisijaid käsitleva eelteabe (API) ja broneeringuinfo (PNR) töötlemisel on oluline osa terrorismi ja muude raskete kuritegude tuvastamisel, ennetamisel, avastamisel ja tõkestamisel. Selleks et muuta reisijaid käsitleva eelteabe kasutamine sujuvamaks, sealhulgas terrorismivastase võitluse eesmärgil, teeb komisjon 2021. aastal ettepaneku **reisijaid käsitleva eelteabe direktiivi läbivaatamiseks** ja kaalub võimalust näha ette selle teabe kasutamine raskete kuritegude tõkestamiseks. Lisaks on kavas parandada reisijaid käsitleva eelteabe kasutamise tõhusust ning kooskõlastada selle kogumise süsteemi muude vahenditega, nagu riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem, Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteem ning broneeringuinfo süsteem.

Broneeringuinfo kasutamine ja analüüs on oluline vahend terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemiseks nii ELis kui ka kogu maailmas. Säilitatud broneeringuinfo analüüs võimaldab avastada seni tundmata ohte ja annab õiguskaitseasutustele kriminaalvaldkonna luureteavet, mis võimaldab neil avastada kahtlasi reisiteekondi ning tuvastada terroristide ja kurjategijate kaasosalisi. Komisjon soovib tungivalt, et liikmesriigid, kes seda veel ei tee, hakkaksid koguma broneeringuinfot ELi-siseste lendude kohta. Komisjon jätkab broneeringuinfo edastamise lihtsustamist täielikus kooskõlas ELi õiguslike nõuetega, mida Euroopa Kohus on selgitanud Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni (ICAO) vastu võetud uute broneeringuinfo standardite raamistikus. Ülimalt tähtis on jätkata kehtiva broneeringuinfo raamistiku täielikku rakendamist ja kahepoolset koostööd kolmandate riikide, näiteks USA ja Austraaliaga. Samas on alates 2010. aastast, mil komisjon oma broneeringuinfot käsitlevat välispoliitikat viimati ajakohastas, ilmnenud uued ülemaailmsed suundumused ja kujunenud uus olukord,⁴² mida on kavas arvesse võtta **ELi broneeringuinfo edastamise välistrateegia läbivaatamisel** eeloleval aastal.

Pidades silmas terrorismiohtu lennundusele, tuleb lennundusjulgestust veelgi tugevdada. Komisjon kaalub võimalusi töötada välja Euroopa õigusraamistik turvaametnike (relvastatud pardasaatjate) kasutamiseks lendudel ning seda raamistikku rakendada.

Terroristidelt ründamisvahendite võtmine

Olemasoleva lünga kaotamiseks võtab komisjon tulirelvade direktiivi alusel vastu **rakendusmääruse**, millega luuakse liikmesriikidele **teabevahetussüsteem** tulirelva soetamise lubade andmisest keeldumise kohta. Sellega tagatakse, et isik, kellele ei ole ühes liikmesriigis julgeolekukaalutlustel relvaluba antud, ei saa samasugust taotlust esitada teises liikmesriigis. Seda tööd täiendab **ebaseadusliku tulirelvakaubanduse vastane ELi tegevuskava**⁴³. Riiklikud tulirelvade kontaktpunktid on väga olulised tulirelvadega seotud ohu tõelise mõistmise arendamiseks. Need aitavad tagada osakondadevahelise koostöö ning teabe ja luureandmete piiriülese⁴⁴ vahetamise. Kuritegevusega seotud ohte käsitleva

⁴² Näiteks on vahepeal vastu võetud broneeringuinfo direktiiv ja ELi andmekaitsealased õigusaktid.

⁴³ COM(2020) 608.

⁴⁴ „Piiriülene“ tähendab „üle mis tahes piiri“, ent selle spetsiifiline tähendus on ka „küsimumed, mis mõjutavad konkreetselt piirkondi ühise sise- või välispiiri mõlemal poolel“.

valdkondadevahelise Euroopa platvormi (EMPACT) tulirelvi käsitleva prioriteedi raames avaldab komisjon 2021. aastal tulemustabeli, mis näitab, kui hästi on liikmesriigid selliste kontaktpunktide loomisel edasi jõudnud.

Isetehtud lõhkeainetest tulenev oht on endiselt suur, nagu on näidanud mitu rünnakut ELis⁴⁵. EL on välja töötanud maailma kõige progressiivsemad õigusaktid, et piirata juurdepääsu **lõhkeainete lähteainetele**⁴⁶ ja avastada kahtlasi tehinguid, mis võivad aidata terroristidel ise lõhkeseadmeid valmistada. Seetõttu on ülioluline, et liikmesriigid rakendaksid täielikult uued eeskirjad, mis jõustuvad 1. veebruaril 2021, ja tagaksid nende täitmise. Seejuures tuleb tagada, et inimesed ei saaks kontrollist mööda hiilida, ostes lõhkeainete lähteaineid internetis.

Endiselt tekitab muret **keemilisest, bioloogilisest, radioloogilisest ja tuumamaterjalist** (KBRT) tulenev oht⁴⁷. 2017. aastal kavatsesid terroristid panna Daeshi juhiste järgi plahvatama pommi Austraalia lennukis ja valmistada keemiarelva⁴⁸. 2018. aastal üritas terrorist valmistada Saksamaal ülimürgist ritsiini⁴⁹. Keemilise, bioloogilise, radioloogilise ja tuumarünnaku võimalik kahju on ääretult suur. Komisjon peab esmatähtsaks eelkõige **keemilistest mõjuritest** tulenevat ohtu. Ammutades inspiratsiooni lähenemisviisist, mida kasutatakse lõhkeainete lähteainetele juurdepääsu reguleerimisel, uurib komisjon teatavate ohtlike kemikaalide kättesaadavuse piiramise teostatavust. Selle protsessiga peaks lõpule jõutama 2021. aastal. 2020. aastal tegi komisjon liikmesriikidele kättesaadavaks eri vahendid,⁵⁰ mida saab kasutada **bioturvalisuse** suurendamiseks, ja uurib nüüd, kuidas parandada bioloogiliste ohtude vastu tehtavat ELi tasandi koostööd. Alates 2021. aasta algusest toetab komisjon ka 18 riigi ühismeedet, millega tugevdatakse tervishoiualast valmisolekut ja reageerimist bioloogilistele ja keemilistele terrorirünnakutele ning sektoriülest koostööd (tervishoid, julgeolek ja elanikkonnakaitse).

Kehtivad piiravad terrorismivastased meetmed („sanktsioonid“) seisnevad järgmises: füüsiliste isikute reisikeeld ja vara külmutamine ning rahaliste vahendite ja majandusressursside füüsilistele isikutele ja üksustele kättesaadavaks tegemise keelamine. EL rakendab ÜRO tasandil vastu võetud terrorismivastaseid sanktsioone ja on võtnud terrorismivastase võitluse toetamiseks vastu oma sanktsioonid⁵¹. Terrorismivastased sanktsioonid on tõhus ennetusvahend, millega võtta terroristidelt ressursid ja liikumisvõimalused. Seetõttu tuleks ELi käsutuses olevaid sanktsioonirežiime täies ulatuses kasutada, sealhulgas tagades jõuliselt nende täitmise.

⁴⁵ Mõned näited sellistest laastavatest rünnakutest on rünnakud Oslos (2011), Pariisis (2015), Brüsselis (2016) ja Manchesteris (2017). Lyonis sai isetehtud lõhkeainega korraldatud rünnakus (2019) haavata 13 inimest.

⁴⁶ Kemikaalid, mida võidakse väärkasutada isetehtud lõhkeainete valmistamiseks. Need on reguleeritud määrusega (EL) 2019/1148 lõhkeainete lähteainete turustamise ja kasutamise kohta. Määrust kohaldatakse alates 1. veebruarist 2021.

⁴⁷ Europoli teatel täheldati 2019. aastal terroristlikes veebifoorumites ja sotsiaalmeedias endiselt kavatsust korraldada terrorirünnakuid keemilise, bioloogilise, radioloogilise ja tuumamaterjali abil. Võimalike tegutsemisviiside arutamiseks ning selleks et jagada teadmisi eri mõjurit valmistamise retsepte ja levitamise juhiseid sisaldavate käsiraamatute, juhendite, plakatite ja arvutigraafika kaudu, kasutati kinnisi veebifoorumeid (Europol, aruanne terrorismi olukorra ja suundumuste kohta Euroopa Liidus, 2020).

⁴⁸ <https://www.bbc.com/news/world-australia-49764450>.

⁴⁹ <https://www.dw.com/en/cologne-ricin-plot-bigger-than-initially-suspected/a-44319328>.

⁵⁰ Näiteks bioturvalisuse töövahend, mille loomist komisjon rahastas. See tehti liikmesriikidele kättesaadavaks KBRT nõuanderühma kohtumisel 19. oktoobril 2020.

⁵¹ Ühine seisukoht 2001/931/ÜVJP ja nõukogu määrus (EÜ) nr 2580/2001; nõukogu otsus (ÜVJP) 2016/1693 ja nõukogu määrus (EÜ) nr 881/2002 ning nõukogu määrus (EL) 2016/1686.

PEAMISED MEETMED

Komisjon

- esitab 2021. aastal Schengeni strateegia;
- esitab ELi linnade turvalisuse ja vastupanuvõime programmi, et hoida ära radikaliseerumist ja võidelda selle vastu ning vähendada avaliku ruumi haavatavust;
- aitab tihedas koostöös liikmesriikidega tugevdada pühakodade füüsilist kaitset;
- esitab ettepaneku elutähtsa taristu vastupanuvõime suurendamise meetmete kohta;
- esitab ettepaneku vaadata läbi reisijaid käsitleva eelteabe direktiiv;
- loob tulirelvalubade andmisest keeldumise kohta teabe vahetamise süsteemi;
- jälgib koos liikmesriikidega asjakohaste õigusaktide rakendamist ja astub vajaduse korral täiendavaid samme rikkumismenetlustes.

Liikmesriike kutsutakse

- kaotama kiiresti lüngad ja puudused asjakohaste õigusaktide rakendamisel;
- tagama kõigi reisijate süstemaatilise kontrolli välispiiril asjakohaste andmebaaside alusel;
- väljastama SISis hoiatusteateid kahtlustatavate terroristist välisvõitlejate kohta;
- juurutama SISi automatiseeritud sõrmejälgede tuvastamise süsteemis kiiresti sõrmejälgede otsimise funktsiooni;
- rakendama kiiresti süsteemid EES, ETIAS ja ECRIS-TCN ning võimaldama nende koostalitlemist;
- tugevdama keemiajulgeolekut ja bioturvalisust.

4. REAGEERI

Pärast terrorirünnakut on vaja kiireloomulisi meetmeid, et vähendada rünnaku mõju ning võimaldada selle toimepanijate kiiret uurimist ja kohtu alla andmist. Ükski liikmesriik ei saa seda teha üksi. Koostööd on vajalik nii Euroopa kui ka rahvusvahelisel tasandil.

Operatiivtoetus: Europolit tugevdamine

Europol ja eelkõige selle Euroopa terrorismivastase võitluse keskus (ECTC) on ELi terrorismivastase võitluse eestvedaja. Selle operatiivtoetus on viimastel aastatel viis korda suurenenud (127 toetatud operatiivjuhtumist 2016. aastal 632 juhtumini 2019. aastal). Euroopa terrorismivastase võitluse keskus osaleb nüüd igas suuremas terrorismivastases uurimises ELis. **Europoli volituste tugevdamise** seadusandliku algatuse raames peame võimaldama sellel ametil **teha tõhusat koostööd eraõiguslike isikutega**. Terroristid kuritarvitavad ettevõtete piiriüleseid teenuseid järgijate värbamiseks, rünnakute kavandamiseks ja läbiviimiseks ning edasisi rünnakuid õhutava propaganda levitamiseks. Paljud ettevõtted soovivad andmeid jagada, kuid ei pruugi teada, kellega, sest ei ole selge,

millised liikmesriigid on pädevad konkreetse kuriteo eest süüdistust esitama. Europolil on kõige paremad võimalused see lünk täita ning tegutseda esimese kontaktpunktina asjaomaste tõendite tuvastamisel ja asjaomaste liikmesriikide ametiasutustele edastamisel.

Europolil peab samuti olema võimalik toetada riiklikke terrorismivastaseid uurimisi **suurte ja keerukate andmekogumite** (nn suurandmete) **analüüsiga**. Selle aluseks on Europoli edukas töö rakkerühmaga *Fraternité* eesmärgiga toetada Prantsuse ja Belgia ametiasutusi Pariisis 2015. aasta novembris ja Brüsselis 2016. aasta märtsis toime pandud rünnakute uurimisel⁵². Europoli rolli tugevdamine **teadus- ja innovatsioonitegevuses** aitab liikmesriikide ametiasutustel kasutada nüüdisaegset tehnoloogiat terrorismiohu vastu võitlemiseks. Terroristid maskeerivad oma identiteeti, varjavad suhtluse sisu ning edastavad salaja ebaseaduslikke kaupu ja ressursse, kasutades uut tehnoloogiat. Seetõttu peame suurendama Europoli operatiivtoetust dekrüpteerimisele, järgides täielikult liidu õigust.

Õiguskaitsekoostöö

Piiriülese koostöö tõhustamiseks kavatseb komisjon teha 2021. aasta lõpus ettepaneku **ELi politseikoostöö seadustiku** kohta. Sellega koondatakse õiguskaitsealase operatiivkoostöö eri vahendid ühtseks ja nüüdisaegseks konsolideeritud ELi õiguskorraks, millega hõlbustatakse ka piiriülest koostööd terrorismivastase võitluse valdkonnas. Ettepanekus võetakse arvesse kehtivaid nõukogu suuniseid ja liikmesriikide vahel kohaldatavaid kõige eesrindlikumaid kahe- või mitmepoolseid lepinguid⁵³.

Komisjon jätkab eri **õiguskaitsevõrgustike** tegevuse toetamist. Selline tegevus hõlmab näiteks ühiseid koolitusi ja õppusi, piiriülese teabevahetuse kanalite edendamist ja operatsioonide läbiviimise suutlikkuse arendamist ning selliste ressursside paremat koondamist, mille saab intsidentide ajal kasutusele võtta. Komisjon jätkab ELi liikmesriikide **Atlase eriüksuste võrgustiku** toetamist ja teeb kõik selleks, et tagada selle kestlikkus. Võrgustiku eesmärk on parandada politsei reageerimist piiriülestes terrorismivastastes operatsioonides.

Interregi piiriülese koostöö programmide raames on Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF) toetanud politsei- ja muude julgeolekuteenistuste koostööd sisepiirialadel. Selline toetus võib programmitöö perioodil 2021–2027 jätkuda, ent ERF võib panustada ka piiri- ja rändehalduse valdkonna meetmetesse, mida võetakse näiteks kolmandate riikide kodanike, sealhulgas rahvusvahelise kaitse saajate majanduslikuks ja sotsiaalseks integreerimiseks.

Samuti soodustab komisjon valdkondadevahelist koostööd teiste oluliste esmase reageerimise osalejate, näiteks **liidu elanikkonnakaitse mehhanismi** alusel lähetatud osalejatega, kellel võib olla väga oluline roll reageerimisel suurtele intsidentidele, mis võivad ületada riigi suutlikkuse, näiteks terrorirünnakutele või keemilistele, bioloogilistele, radioloogilistele või tuumaõnnetustele.

⁵² Rakkerühm *Fraternité* analüüsis 19 terabaiti teavet, et uurida terroristide rahvusvahelisi sidemeid, analüüsides nende suhtlust, rahastust, internetikasutust ja kohtuekspertiisi andmeid. Europol analüüsis suurandmeid ning selle tulemusel saadi 799 vihjet.

⁵³ Ettepaneku tegemise eel hinnatakse selle mõju ning korraldatakse konsultatsioon liikmesriikide, Schengeni lepinguga ühinenud riikide ja asjaomaste ELi asutustega.

Teabevahetuse tõhustamine

Terrorismi ja muude kuritegude ennetamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks vajavad õiguskaitseasutused õigel ajal juurdepääsu asjakohasele teabele. Kehtivad **Prümi otsused**⁵⁴ on aidanud liikmesriikidel vahetada sõrmejälgi, DNA-andmeid ja teatavaid sõidukite registreerimisandmeid. Arvestades aga tehnika, kohtuekspertiisi, operatiivtöö ja andmekaitse arengut, tuleks Prümi otsuseid ajakohastada ja neid võiks veelgi laiendada, et toetada paremini liikmesriike nende kriminaal- ja terrorismiga seotud uurimistes. Komisjon esitab 2021. aastal ettepaneku vaadata Prümi otsused läbi, et hinnata, kuidas saab neid kohandada õiguskaitseasutuste praegustele ja tulevastele operatiivvajadustele, ning viia need vastavusse ELi andmekaitse õigusraamistikuga.

Justiits- ja siseküsimustega tegelevad ametid (nagu Europol, Eurojust ja Frontex) peavad terrorismi vastu võitlemiseks tugevdama omavahelist koordineerimist. Koos liikmesriikidega ja arvestades nende ametite konkreetset vastutusala, tuleks kindlaks määrata ühendavad tegurid ja rakendada lahendusi, et saavutada tõhus ELi tasandi lähenemisviis. Komisjon esitab sel eesmärgil konkreetseid ettepanekud, eelkõige selleks, et luua terrorismivastase võitluse juhtumeid käsitlev tõhus teabevahetuse mehhanism, mis peaks hõlmama ühiste uurimisrühmade digitaalset koostööplatvormi, ning kiirendada päringutabamusel või selle puudumisel põhineva süsteemi rakendamist Europoli ja Eurojusti vahel, et tuvastada nende andmete vahelisi seoseid. Samuti esitab komisjon Europoli volituste tugevdamise raames ettepaneku luua päringutabamusel või selle puudumisel põhinev süsteem ka Europoli ja Euroopa Prokuratuuri (EPPO) vahel. Lisaks on üks eesmärke endiselt laiendada Euroopa Prokuratuuri volitusi piiriülestele terrorikuritegudele.

Hiljutised rünnakute seeriad on rõhutanud seda, kui tähtis on analüüsida **terroristiks või vägivaldseks äärmuslaseks peetavatest isikutest** lähtuvat ohtu. Komisjon toetab panust, mille nõukogu selle küsimuse käsitlemisse hiljuti andis⁵⁵. Kõnealusel olulisel teemal on vaja korraldada korrapärasemaid strateegilisi arutelusid, õppida vastastikku paremini mõistma ja tundma riiklikke kontseptsioone ning **hõlbustada teabevahetust** asjakohase teabe sisestamisel **ELi infosüsteemidesse**. Korrapärased strateegilised arutelud peaksid hõlmama mõttevahetust praktiliste vahendite, näiteks riskihinnangute, ja nende vahendite hindamise üle.

Tihedam teabevahetus ELi liikmesriikide vahel on hädavajalik, ent sellest ei pruugi piisata ülemaailmsete ohtude tõhusaks ohjamiseks. Seetõttu on ohtudele tõhusa reageerimise põhikomponent rahvusvaheline koostöö. Kahepoolsed kokkulepped peamiste partneritega täidavad olulist rolli sellise teabe vahetamisel, millega kindlustatakse väljaspool ELi asuvatest jurisdiktsioonidest pärit tõendid ja uurimisvihjed. Olulist rolli täidab siin Rahvusvaheline Kriminaalpolitsei Organisatsioon **Interpol**. Hoolimata pikaajalisest koostööst ELi ja Interpoli vahel, on valdkondi, kus koostöö tuleks alles sisse seada või kus seda tuleks tugevdada. Interpol on terrorismivastases võitluses väga tähtis partner, seda näiteks tänu oma eksperditeadmistele terroristist välisvõitlejate kohta. Lisaks kogub Interpol lahinguväljateavet ja tegeleb salajase piiriületamise ennetamisega. Mitmel ELi asutusel on operatiivne vajadus saada oma ülesannete täitmiseks juurdepääs Interpoli andmebaasidele.

⁵⁴ Nõukogu otsus 2008/615/JSK piiriülese koostöö tõhustamise kohta, eelkõige seoses terrorismi- ja piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega, ning nõukogu otsus 2008/616/JSK otsuse 2008/615/JSK rakendamise kohta.

⁵⁵ Justiits- ja siseküsimuste nõukogu 4. detsembril vastu võetud sisejulgeolekut käsitlevate nõukogu järelduste vastav osa ning terrorismi töörühmas kokku lepitud ja sisejulgeoleku komitees (COSI) 19. novembril heaks kiidetud üksikasjalikud järeldused.

Sellise juurdepääsu võimaldamiseks kooskõlas ELi õigusaktide nõuetega valmistab komisjon ette asjakohaseid vahendeid, et **pidada läbirääkimisi ELi ja Interpoli koostöölepingu üle**.

Uurimise ja süüdistuse esitamise toetamine

Rahapesu andmebüroodel on terrorismi rahastamise avastamisel oluline roll, sest nad saavad kahtlaste tehingute kohta teateid paljudelt finants- ja muudelt asutustelt. Nad analüüsivad neid teateid koos muu asjakohase teabega ja edastavad seejärel oma analüüsi tulemused õiguskaitseasutustele või prokuröridele. Komisjon kaalub, kuidas parandada nende analüüsivõimet **ELi rahapesu andmebüroode koordineerimis- ja toetusmehhanismi** loomise kaudu⁵⁶.

Väga olulised on **finantsuurimised**, mille raames jälgitakse raha liikumist ja tuvastatakse varem teadmata kaasosalisi. Finantsuurijate toetamiseks, nende piiriülese töö hõlbustamiseks ja terrorismijuhtumite finantsuurimise tõhususe suurendamiseks on vaja uusi struktuure. Komisjon teeb ettepaneku luua **finantsuurijate võrgustik terrorismi rahastamise valdkonnas**. Selline võrgustik toetaks finantsuurimise meetodite ja kogemuste vahetamist, võttes arvesse riiklike rahapesu andmebüroode tehtud tööd. Võrgustikku tuleks kaasata Europol ning selle Euroopa finants- ja majanduskuritegude keskus ning võrgustik peaks tegema koostööd ELi kriminaaltulu jälitamise talituste võrgustikuga, aitama parandada uurijate analüüsivõimet ja suundumuste ja uute ohtude tundmist ning suurendada nende suutlikkust.

Terrorismi rahastamise ja laiemate terrorivõrgustike uurimiseks peavad uurijad juurde pääsema **pankakoonte andmetele**. Komisjon on rõhutanud rahapesu andmebüroode ja õiguskaitseasutuste vajadust selle järele, et nad pääseksid kiiresti juurde teistes liikmesriikides asuvate pankakoonte andmetele⁵⁷. Seda oleks võimalik saavutada pankakoonte keskregistrite ühendamise kaudu, mis on komisjoni sõnul teostatav⁵⁸. See vastaks ka üleskutsele, milles nõukogu palus komisjonil kaaluda õigusraamistiku tõhustamist riiklike tsentraliseeritud mehhanismide ühendamiseks⁵⁹. Komisjon kavatses esitada 2021. aastal õigusaktide ettepanekud sellise vastastikuse ühendamise saavutamiseks ja luua **ühendatud pankakoonte registrid**. Komisjon kaalub võimaldada õiguskaitseasutustel ja kriminaaltulu jälitamise talitustel sellisele registrile juurde pääseda, tingimusel et hinnatakse selle mõju muu hulgas põhiõigustele ja et juurdepääsu andmisel järgitakse täielikult proportsionaalsuse põhimõtet⁶⁰. See aitab edendada piiriülest koostööd. 2021. aastal hindab komisjon uuesti ka terrorismi välisrahastamise ning **mittetulundusühingute** kaudu rahaliste vahendite kogumise ja ülekandmisega seotud ohte ja kitsakohti,⁶¹ võttes arvesse viimaseid suundumusi selles valdkonnas.

Terrorismi rahastamise jälgimise programmi⁶² (TFTP) kaudu on saadud olulist operatiivteavet, mis on aidanud uurida ja avastada terroristlikke vandenõusid ja nende

⁵⁶ Nagu soovitati 7. mai 2020. aasta rahapesuvastases tegevuskavas (C(2020) 2800 final).

⁵⁷ 7. mai 2020. aasta rahapesuvastane tegevuskava (C(2020) 2800 final).

⁵⁸ COM(2019) 273 final.

⁵⁹ Nõukogu 2020. aasta juuni järeldused finantsuurimise tõhustamise kohta, nõukogu dokument 8927/20.

⁶⁰ Vt ka COM(2020) 605 final.

⁶¹ Varasemad hinnangud anti komisjoni 2019. aasta riigiülese riskihindamise raames (COM(2019) 370) ja komisjoni teatistes „Terrorismi rahastamise takistamine ja võitlus terrorismi rahastamise vastu riigisisese koordineerimise süvendamise ja mittetulundussektori läbipaistvuse parandamise teel“ (COM(2005) 620).

⁶² ELT L 195, 27.7.2010, lk 5.

sepitsejaid⁶³. ELi ja USA vaheline TFTP leping annab USA ja ELi õiguskaitseasutustele terrorismivastaseks võitluseks võimsa vahendi ning sisaldab kaitsemeetmeid, mis tagavad ELi kodanike eraelu puutumatus kaitse. Lepingu järgmine ühine läbivaatamine toimub 2021. aastal.

Tänapäeval on kuritegude ja terrorismi kõigi vormide **uurimise** oluline osa seotud **krüpteeritud teabega**. Krüpteerimine on digitaalses maailmas ülioluline, sest see muudab digitaalsüsteemid ja -tehingud turvaliseks. See on küberturvalisuse ja põhiõiguste, sealhulgas väljendusvabaduse, eraelu puutumatus ja andmete kaitse oluline vahend. Samal ajal võivad seda kasutada ka kurjategijad, et luua turvaline kanal, mis aitab neil oma tegevust õiguskaitse- ja kohtuasutuste eest varjata. Komisjon teeb koostöös liikmesriikidega kindlaks võimalikud õiguslikud, operatiivsed ja tehnilised **seadusliku juurdepääsu lahendused** ning edendab lähenemisviisi, millega ühtaegu säilitatakse krüpteerimise tõhusus eraelu puutumatus ja side turvalisuse kaitsmisel ning astutakse tõhusalt kuritegevuse ja terrorismi vastu.

Nagu tödesid ELi ministrid oma 13. novembri 2020. aasta ühisavalduses,⁶⁴ on **elektrooniliste tõendite kättesaadavus ja neile juurdepääs** väga olulised. Selleks et tagada õigeaegne **piiriülene juurdepääs elektroonilistele tõenditele** ja jälitusteabele, on vaja selget ja kindlat raamistikku, sest elektroonilisi tõendeid on tarvis umbes 85 %-l kõigist kriminaaluurimistest. Komisjon kutsub kaasseadusandjaid tagama ametiasutustele kiire ja usaldusväärse juurdepääsu elektroonilistele tõenditele, **võttes kiiresti vastu elektrooniliste tõendite ettepanekud**. Lisaks on oluline, et kõik liikmesriigid looksid põhjendamatu viivituse ühenduse **elektrooniliste tõendite digitaalse vahetamise süsteemiga (eEDES)**. Komisjon kavatses eEDESi tulevase kohaldamisala sätestada seadusandlikus ettepanekus õigusala koostöö menetluste digiteerimise kohta⁶⁵.

EL vajab ka kindlaid õigusnorme **rahvusvaheliste partneritega koostöö tegemiseks** digitaaluurimiste valdkonnas. Sellise koostöö rahvusvaheline raamistik on Budapesti küberkuritegevuse konventsioon. Komisjon teeb kõik endast oleneva, et lõpetada 2021. aasta alguses läbirääkimised ajakohastatud raamistiku (teise lisaprotokolli) üle, milles käsitletakse nüüdisaegsete, küberruumi kasutades toime pandud kuritegude, sealhulgas terrorismiga seotud probleeme. Nende lahendamiseks võetakse kasutusele uued ja tugevdatud koostöövahendid ning vajalikud põhiõiguste kaitse tagatised. Komisjon liigub võimalikult kiiresti edasi ELi ja USA vaheliste läbirääkimistega elektroonilistele tõenditele piiriüleste juurdepääsu käsitleva kokkuleppe üle, tagades samal ajal, et läbirääkimiste tulemus oleks kooskõlas elektroonilisi tõendeid käsitlevate liidu õigusnormidega.

Süüdistuse esitamisel on äärmiselt olulised **lahinguvälja asitõendid** ehk teave, mille on leidnud ja kogunud lahinguvälja operatsioonide käigus sõjaväelased või konfliktipiirkonnas viibivad eraisikud. Komisjon jätkab liikmesriike toetamist lahinguväljateabe kasutamisel tagasipöörduvate terroristide välisvõitlejate tuvastamiseks, leidmiseks ja nende vastutusele võtmiseks. Selleks aitab ta kaasa parimate tavade⁶⁶ kehtestamisele ja teabevahetusele ning võib rahastada asjaomaseid projekte. Komisjon ja Euroopa välis teenistus jätkavad eelkõige

⁶³ COM(2013) 843 final.

⁶⁴ <https://www.consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2020/11/13/joint-statement-by-the-eu-home-affairs-ministers-on-the-recent-terrorist-attacks-in-europe/>.

⁶⁵ Vrd komisjoni 2021. aasta tööprogramm.

⁶⁶ Eurojusti 2020. aasta memorandum lahinguvälja asitõendite kohta: <https://www.eurojust.europa.eu/battlefield-evidence-increasingly-used-prosecute-foreign-terrorist-fighters-eu>.

koostöö toetamist ja tugevdamist selliste oluliste kolmandate riikidega nagu Ameerika Ühendriigid, sealhulgas soodustatakse teabevahetust ning lahinguväljateabe integreerimist Euroopa julgeolekustruktuuri ja -võrgustikesse.

Elektroonilistele tõenditele ja jälitusteabele juurdepääsu tagamiseks toetuvad liikmesriigid riikliku ja avaliku julgeoleku kaitsmisel ning kriminaaluurimiste tegemisel **andmete säilitamise raamistikele**. Euroopa Kohtu hiljutistes otsustes andmete säilitamise kohta⁶⁷ kinnitatakse, et liidu õiguse kohaselt on andmete üldine ja valimatu säilitamine välistatud, ent otsustes on siiski tehtud kindlaks teatavad olukorrad, kus andmete **säilitamine on lubatud**, tuginedes seaduses sätestatud selgetele ja proportsionaalsetele kohustustele ning järgides rangeid materiaalseid ja menetluslikke tagatisi⁶⁸. ELi siseministrid rõhutasid oma hiljutises ühisavalduses,⁶⁹ et on oluline töötada välja edasised sammud seoses andmete säilitamisega kuritegevuse vastu võitlemiseks. Komisjon hindab olemasolevaid võimalusi tagamaks terroristide ja muude kurjategijate tuvastamise ja jälitamise kooskõlas liidu õigusega, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus.

Liikmesriikide uurimis- ja tõendite kogumise suutlikkuse suurendamine on terrorismivastases võitluses võetavate kriminaalõiguslike meetmete oluline aspekt. Komisjon hindab ka vajadust kehtestada õigusnormid, millega reguleerida tõendite piiriülest kasutamist kriminaalmenetluses. Lisaks tuleb välja selgitada võimalikud seosed terrorismijuhtumeid käsitlevate kohtumenetluste (uurimine ja süüdistuse esitamine) vahel liikmesriikides. Selleks seadis Eurojust 2019. aastal sisse **terrorismivastase võitluse registri**. Registrist peaks saama ennetav vahend, millega tagada koordineerimine terrorismivastase võitlusega seotud piiriülestes kohtumenetlustes ja piisavad vahendid Eurojustile. Komisjon võtab 2021. aastal vastu **seadusandliku ettepaneku teabevahetuse ja kooskõlastamise parandamiseks piiriüleste terrorismijuhtumite kohtulikul menetlemisel**, et muuta teabevahetus turvaliseks ja tõhusaks ning võimaldada Eurojustil sellele õigeaegselt reageerida.

Terrorismiohvritele antava toetuse tugevdamine

Võitluses terrorismi vastu on tähtis tagada, et terrorismiohvid saaksid vajalikku tuge, kaitset ja tähelepanu. EL on võtnud vastu ranged normid **ohvrite**, sealhulgas terrorismiohvrite **õiguste** toetamise ja kaitse kohta⁷⁰. 2004. aasta hüvitise maksmise direktiivis nõutakse,⁷¹ et liikmesriigid kehtestaksid riiklikud hüvitisskeemid, mis on muu hulgas mõeldud ka terrorismiohvritele.

2020. aasta jaanuaris asutas komisjon kaheaastase katseprojektina **ELi terrorismiohvrite ekspertsikeskuse**⁷². Keskus abistab liikmesriike ja riiklikke ohvriabiorganisatsioone ELi

⁶⁷ Kohtuotsused, 6. oktoober 2020, C-623/17, *Privacy International*, ning liidetud kohtuasjad C-511/18, C-512/18 ja C-520/18 *Quadrature du Net a.o.*

⁶⁸ *Ibid.* Need hõlmavad võimalusi säilitada üldkorras liiklus- ja asukohaandmeid, et kaitsta riigi julgeolekut ähvardavate tõeliste, olemasolevate või prognoositavate tõsiste ohtude eest, säilitada sihipäraselt liiklus- ja asukohaandmeid, mis põhinevad isikutel ja geograafilistel kriteeriumidel, et võidelda raskete kuritegude vastu ning ennetada avalikku julgeolekut ähvardavaid tõsiseid ohte, säilitada üldkorras sideallikale määratud IP-aadresse piiratud aja jooksul ja raskete kuritegude tõkestamiseks ning säilitada üldkorras nn tsiviilidentiteedi andmeid üldise kuritegevusevastase võitluse eesmärgil.

⁶⁹ ELi siseministrite ühisavaldus hiljutiste terrorismirünnakute kohta Euroopas, <https://www.consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2020/11/13/joint-statement-by-the-eu-home-affairs-ministers-on-the-recent-terrorist-attacks-in-europe/>.

⁷⁰ Nende normide hulka kuuluvad kuriteohvrite õiguste direktiiv 2012/29/EL, mis hõlmab kõigi kuritegude kõigi ohvrite õigusi, ja direktiiv (EL) 2017/541 terrorismivastase võitluse kohta, mis vastab otsesemalt terrorismiohvrite konkreetsetele vajadustele.

⁷¹ Nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/80/EÜ, mis käsitleb kuriteohvritele hüvitise maksmist.

⁷² https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminal-justice/eu-centre-expertise-victims-terrorism_en.

normide kohaldamisel, pakkudes suuniseid ja koolitustegevust ning tegutsedes eksperditeadmiste keskusena. Selle tegevuse jätkamise vajadust hinnatakse 2021. aasta lõpuks. Uuritakse ka keskuse võimalikku integreerimist ELi radikaliseerumise ennetamise teadmiskeskusega, mis on kavas edaspidi luua. 2020. aasta juunis võttis komisjon vastu oma esimese **ohvrite õigusi käsitleva ELi strateegia (2020–2025)**⁷³. Strateegias pööratakse eritähelepanu kõige haavatavamatele ohvritele, sealhulgas terrorismiohvritele. Koostöö ja koordineerimise parandamiseks terrorismiohvrite jaoks peaksid liikmesriigid looma **ühtsed riiklikud terrorismiohvrite kontaktpunktid**⁷⁴. Strateegia raames hindab komisjon kehtivaid ELi norme ohvrite õiguste kohta ja esitab vajaduse korral 2022. aastaks seadusandlike muudatuste ettepanekud. Komisjon hindab ka seda, kuidas saaks parandada hüvitiste kättesaadavust ohvrite jaoks, sealhulgas piiriülese terrorismi ohvrite jaoks, kes ei ela selles liikmesriigis, kus terrorirünnak toimus. Komisjon mälestab ohvreid igal aastal Euroopa terrorismiohvrite mälestuspäeval, et näidata meie ühiskonna ühtsust ja meie otsustavust terrorismile vastu seista.

PEAMISED MEETMED

Komisjon

- teeb ettepaneku vaadata läbi Prümi otsused;
- loob piiriüleste finantsjuurdluste parandamiseks finantsuurijate võrgustiku terrorismi rahastamise valdkonnas;
- toetab liikmesriike lahinguväljateabe kasutamisel tagasipöörduvate terroristist välisvõitlejate tuvastamiseks, leidmiseks ja vastutusele võtmiseks;
- esitab ettepaneku anda volitused ELi ja Interpoli koostöölepingut käsitlevate läbirääkimiste pidamiseks;
- toetab terrorismiohvreid, sealhulgas ELi terrorismiohvrite eksperdikeskuse kaudu.

Euroopa Parlamenti ja nõukogu kutsutakse

- võtma elektroonilisi tõendeid käsitlevad ettepanekud kiiresti vastu, et tagada ametiasutustele kiire ja usaldusväärne juurdepääs sellistele tõenditele;
- uurima ettepanekut Europoli volituste läbivaatamise kohta.

5. RAHVUSVAHELISE KOOSTÖÖ TUGEVDAMINE KÕIGIS NELJAS SAMBAS

Julgeoleku parandamiseks ELis on äärmiselt tähtis seada sisse terrorismivastane partnerlus, sealhulgas tihe koostöö ELi naabruses asuvate riikidega. Nõukogu on nõudnud, et tugevdataks veelgi ELi terrorismivastase võitluse välistegevust, keskendudes Lääne-Balkanile, Põhja-Aafrikale ja Lähis-Idale, Saheli piirkonnale, Aafrika Sarvele, teistele Aafrika riikidele, kus terroristlik tegevus suureneb, ning olulistele Aasia piirkondadele. See võib aidata liikmesriikidel peatada terroristlikku tegevust ja võidelda terroriorganisatsioonide

⁷³ COM(2020) 258 final.

⁷⁴ Kooskõlas nõukogu 4. juuni 2018. aasta järeldustega terrorismiohvrite kohta (9719/18).

vastu kogu maailmas. Seoses sellega on endiselt oluline, et ELi delegatsioonide juures tegutsev terrorismivastase võitluse / julgeolekuekspertide võrgustik aitaks koostööd hõlbustada ja liikmesriikide suutlikkust suurendada.

Endiselt on otsustava tähtsusega terrorismivastane koostöö **Lääne-Balkani partneritega**, sealhulgas asjakohaste ELi asutuste kaudu. Täielikult on vaja rakendada Lääne-Balkani terrorismivastase võitluse ühine tegevuskava,⁷⁵ sealhulgas integreerida piirkond radikaliseerumiselase teadlikkuse võrgustiku tegevusse. Komisjon jätkab politsei- ja õigusosalase koostöö prioriseerimist. Oluline on ka võidelda terrorismi rahastamise vastu ning kaitsta kodanikke ja taristut⁷⁶. Lähiaastatel on kavas tõhustada Lääne-Balkani partneritega tehtavat koostööd tulirelvade valdkonnas, kaasates neid rohkem kuritegevusega seotud ohte käsitleva valdkondadevahelise Euroopa platvormi (EMPACT) tulirelvi käsitleva prioriteedi rakendamisse. Lisaks jätkab komisjon Lääne-Balkani partnerite, Ukraina ja Moldova rahalist toetamist ebaseadusliku tulirelvakaubanduse vastase ELi tegevuskava rakendamisel.

Veelgi tuleks tugevdada koostööd **lõunanaabruse** prioriteetsete riikidega, et tõhustada meetmeid, mis on vajalikud terrorismi, sealhulgas rahapesu ja terrorismi rahastamise ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks, samuti avaliku ruumi kaitsmiseks ja õigusriigi tugevdamiseks. Vahemere lõunaosa riigid on ELi jaoks prioriteetsed ka politseikoostöö arendamisel, võttes arvesse nende geograafilist lähedust ja ühiseid julgeolekuhte. Komisjonil on volitused pidada läbirääkimisi Alžeeria, Egiptuse, Iisraeli, Jordaania, Tuneesia, Maroko ja Liibanoniga, et sõlmida rahvusvahelised lepingud, mille alusel vahetada Europolit kaudu isikuandmeid terrorismi ja raske organiseeritud kuritegevuse valdkonnas. Lisaks taotleb komisjon praegu nõukogult luba alustada läbirääkimisi kümne kolmanda riigiga⁷⁷ Eurojusti ja nende riikide vahelise koostöö üle, et terrorismile tõhusalt reageerida. Edaspidi suurendab komisjon strateegia põhivaldkondades koostööd Sahara-taguse Aafrika ja Aasia peamiste riikidega.

Terrorismivastastes küsimustes peaks EL eelkõige tihendama suhtlust asjakohaste ÜRO organitega, nagu Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni terrorismivastane büroo (UNOCT), ning teiste organisatsioonidega, nagu OSCE või Euroopa Nõukogu.

Komisjon ja Euroopa välis teenistus tugevdavad sidemeid ka selliste **rahvusvaheliste organisatsioonidega** nagu NATO, Interpol, rahapesuvastane töökond (FATF) ja ülemaailmne terrorismivastane foorum ning peamiste strateegiliste partneritega, nagu Ameerika Ühendriigid, Kanada ja Uus-Meremaa ning ülemaailmne Daeshi-vastane koalitsioon. Selle eesmärk on jagada kogemusi, edendada tihedamat koostööd, vahetades teavet interneti ja sotsiaalmeedia rolli üle, ning suurendada teadusuuringute tegemise suutlikkust ennetamise valdkonnas. Üleilmsel tasandil jätkab EL kodanikuühiskonna, rohujuuretasandi ja kogukondade mõju suurendamist selliste lahenduste väljatöötamisel, mis aitavad tegeleda haavatavate üksikisikutega ja toetada ühiskonna vastupanuvõimet.

Stabiilsuse suurendamise ja Euroopa julgeolekuhuvide kaitsmise eesmärgil on ELi välisjulgeolekukäsitlus ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) ning ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) raames ka edaspidi oluline osa ELi jõupingutustest võidelda terrorismi

⁷⁵ Lääne-Balkani terrorismivastase võitluse ühine tegevuskava, 5.10.2018, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/news/docs/20181005_joint-action-plan-counter-terrorism-western-balkans.pdf.

⁷⁶ Teatis „Lääne-Balkani riikide reaalse ELiga ühinemise väljavaade ning ELi tõhustatud koostöö nende riikidega“ (COM (2018) 65, lk 10); <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/10/23/joint-press-statement-eu-western-balkans-ministerial-forum-on-justice-and-home-affairs/> ja https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/news/docs/20181005_joint-action-plan-counter-terrorism-western-balkans.pdf.

⁷⁷ Alžeeria, Armeenia, Bosnia ja Hertsegoviina, Egiptus, Iisrael, Jordaania, Liibanon, Maroko, Tuneesia ja Türgi.

ja vägivaldse äärmusluse vastu. Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja komisjoni asepresident, keda toetab Euroopa välissteenistus, täidab peamist rolli strateegilise ja operatiivkoostöö tugevdamisel kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Selleks kasutab ta täiel määral oma välisvahendeid, näiteks kõrgetasemelisi terrorismivastase võitluse dialooge, ELi delegatsioonide juures tegutsevat terrorismivastase võitluse ja julgeolekuekspertide võrgustikku ning vajaduse korral ÜJKP missioone ja operatsioone.

PEAMISED MEETMED

Komisjon ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja komisjoni asepresident

- tugevdavad koostööd Lääne-Balkani partneritega tulirelvade valdkonnas;
- peavad läbirääkimisi lõunanaabruse riikidega rahvusvaheliste lepingute üle isikuandmete vahetamiseks Europoliga;
- tihendavad suhtlust rahvusvaheliste organisatsioonidega;
- tõhustavad strateegilist ja operatiivkoostööd muude piirkondadega, nagu Saheli piirkond ja Aafrika Sarv, ning teiste Aafrika riikide ja Aasia peamiste piirkondadega.

Euroopa Parlamenti ja nõukogu kutsutakse

KOKKUVÕTE

Terrorismioht on reaalne, ohtlik ja kahjuks ka püsiv. Seetõttu on vaja uuesti ja järjepidevalt pühenduda koostööle selle ohu vastu võitlemiseks. Terrorismi eesmärk on lõhestada – seepärast peame tegutsema ühtselt. Käesolevas terrorismivastase võitluse tegevuskavas on kindlaks määratud edasised sammud.

Töö jätkamiseks ja koordineerimiseks nimetab komisjon ametisse **terrorismivastase võitluse koordinaatori**, kelle ülesandeks on kooskõlastada komisjonis ELi terrorismivastase võitluse valdkonna poliitika ja rahastamise eri suundi ning teha sealhulgas koostööd ja kooskõlastada tegevust liikmesriikidega. Seejuures abistavad teda nõukogu terrorismivastase võitluse koordinaator ning asjaomased ELi asutused ja Euroopa Parlament.

Terrorismiohu eest pakuvad meile kõige paremat kaitset kaasavad ja õigustel põhinevad liidu alused. Kaasav ja külalishalke ühiskond, mis austab täielikult kõigi oma liikmete õigusi, on ühiskond, kus terroristidel on raskem teisi radikaliseerida ja värvata. Peame ühiselt alal hoidma ja tugevdama oma demokraatlikke ja põhiväärtusi ning kaitsma neid nende eest, kes püüavad neid väärtusi õõnestada. Selleks peame investeerima sotsiaalsesse ühtekuuluvusse, haridusse ja kaasavasse ühiskonda, kus igauks tunneb, et tema identiteeti austatakse ja et ta kuulub täielikult kogukonda kui tervikusse.

Käesolev ELi terrorismivastase võitluse tegevuskava tugineb kehtivatele poliitikapõhimõtetele ja olemasolevatele vahenditele ning tugevdab ELi raamistikku, et veelgi parandada ohu ja riskide prognoosimist, radikaliseerumise ja vägivaldse äärmusluse ennetamist, inimeste ja taristu kaitset, sealhulgas välispiiride julgeoleku tagamise kaudu, ning tõhusat reageerimist pärast rünnakuid.

Ehkki käesolevas tegevuskavas kuulutatakse välja mitu uut meetet, on rakendamine ja täitmise tagamine endiselt äärmiselt tähtis ning selleks tuleb teha ühiseid jõupingutusi alates õigusraamistiku kiirest vastuvõtmisest ja kohaldamisest kuni meetmete mõju kiirendamiseni kohapeal. Komisjon teeb koostööd liikmesriikidega ning hoiab Euroopa Parlamenti, nõukogu ja sidusrühmi kursis kõigi ELi terrorismivastase võitluse tegevuskava rakendamiseks vajalike meetmetega ja kaasab neid kõnealuste meetmete rakendamisse.